

NVE – Konsesjons- og tilsynsavdelingen
v/ Birgitte M. W. Kjelsberg
Pb. 5091 Majorstua
0301 Oslo

28.08. 2014

Høringsutsagn for Gjemlestad kraftverk i Kvinesdal kommune i Vest-Agder fylke

Bakgrunn

Vi viser til brev der dere ber om Småkrafts kommentarer på mottatte høringsutsagn vedrørende konsesjonssøknaden for Gjemlestad kraftverk i Kvinesdal kommune i Vest-Agder fylke. Gjemlestad skal behandles sammen med 9 andre søknader. Noen av uttalelsene som er kommet inn gjelder samlet for alle søknadene. Småkraft gir her svar på uttalelsene som gjelder Gjemlestad kraftverk spesielt.

Følgende interessenter har gitt sitt høringsutsagn i saken:

- Kvinesdal kommune
- Fylkesmannen i Vest-Agder
- Vest-Agder fylkeskommune
- Dagfinn Haugland
- FNF Agder
- Kystverket Sørøst
- Direktoratet for Mineralforvaltning

Kvinesdal kommune

Kommunestyrets vedtak

Kvinesdal kommune er positiv til at Gjemlestad kraftverk får konsesjon til å bygge kraftverket som omsøkt. Kraftstasjonen må bygges på en estetisk måte som tar hensyn til landskapet i området. Minstevannføring må fordeles i begge elveløpa forbi øya.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS takker Kvinesdal kommune for positiv innstilling til prosjektet. Vi vil så langt som mulig gjennomføre en skånsom utbygging der avbøtende tiltak skissert i søknaden settes i fokus. Når det gjelder minstevannføring er det planlagt slipp av 400 l/s hele året. Dette mener vi er tilfredsstillende for biologisk mangfold, landskap og opprettholdelse av vannføringen i begge elveløp.

Etter å ha bygget og satt i drift 42 kraftverk, har Småkraft AS god erfaring med å tilpasse lokale forhold og ta hensyn til hvert enkelt område sin unike natur og mangfold så langt det lar seg gjøre. Kraftstasjonen bygges etter Småkraft AS sin standard der estetikk og utforming er i fokus.

Fylkesmannen i Vest-Agder

Fylkesmannen reiser innsigelser til Røydlandsbekken, Stakkeland, Hamrebakkan, Vatland og Lindeland kraftverk. Etter vår vurdering er ulempene for allmenne interesser ved realisering av disse prosjektene for store til at de bør gjennomføres. Anadrom laksefisk, ål, landskap og friluftsliv, samlet belastning og naturvernområder er sentrale fokusområder i innsigelsene.

For Selura, Flikka, Furstølåna, Sandvand og Gjemlestad kraftverk har vi konkrete merknader som NVE må ta hensyn til i den videre konsesjonsbehandlingen.

Gjemlestad kraftverk

Ål

I følge NINA-rapport 1/2010 (nevnt tidligere) ble det i perioden 1995-2005 påvist to ål til sammen på den nederste stasjonen ved elfiske mellom Mygland og Håfossen. I følge rapporten har det fra lokalt hold blitt fortalt at glassål er observert på berget ovenfor jernbanebroa på berørt strekning. Det er svært viktig at det tas tilstrekkelig hensyn til at ålen kan komme tilbake igjen. Med bakgrunn i dette oppfordrer vi også her NVE til å vurdere å kreve bruk av coandainntak. Ellers støtter vi etablering av fisketrapp for å sikre andre fiskers vandring oppover elva.

Friluftsliv

Vi vurderer ikke prosjektet som konfliktfylt med hensyn til regionale friluftslivsinteresser. Redusert vannføring vil imidlertid kunne være negativt for en badekulp like nedstrøms jernbanebroa. I en eventuell konsesjon må det kreves tilpasninger (som for eksempel terskelbygging) som gjør at bademulighetene i kulpen ikke forringes. Rørgatetraseen må være så smal som mulig og dagens kjerrevei sin funksjon som atkomstvei til badekulpen må opprettholdes.

Samlet belastning

Av de 3 omsøkte prosjektene i Litleåna finner Fylkesmannen bare å kunne akseptere utbygging av Gjemlestad kraftverk i tillegg til de allerede eksisterende kraftverk i Litleåna.

Småkraft AS sine kommentarer:

Vi registrerer at Fylkesmannen er for prosjektet dersom det settes nærmere vilkår. Småkraft AS poengterer at vi vil følge eventuelle vilkår/ krav fra NVE som settes til prosjektet dersom det blir gitt konsesjon. Vi har også i størst mulig grad i søknaden tatt hensyn til fisk ved etablering av fisketrapp ved inntak, terskelbygging ved badekulp og igjenoppbygging av adkomstvei/kjerrevei til denne etter utbyggingen.

Når det gjelder ål og Coanda inntak er det ikke registrert ål innenfor influensområdet. Håfossen fungerer i dag som et vandringshinder for ål, men er ikke et absolutt hinder. Det er også som påpekt av Fylkesmannen observert ål både oppstrøms og nedstrøms tiltaket. Småkraft AS vil legge til rette for passeringsmuligheter for ål/fisk ved etablering av dammen, slik at denne ikke blir et vandringshinder.

Når det gjelder valg av inntaksløsning, har Småkraft lagt opp til den løsningen som passer best i forhold til terreng, økonomi, størrelse og plassering. I utgangspunktet krever Coanda-inntak mer plass og er best egnet i prosjekter der en har mer areal til bruk i inntaksområdet, vanskelig adkomst og relativ liten slukeevne.

Vest-Agder fylkeskommune

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

1. Vest-Agder fylkeskommune ønsker å minne om vår høringsuttalelse til "grønne elsertifikater", og vil gjenta vårt syn om at det må utformes nasjonale insentiver som spesielt fremmer etablering av ny regulerbar kraftproduksjon. Dette vil blant annet føre til bygging av mer småkraft med regulering, noe som gir:

a. Bedre ressursforvaltning

- b. Mer klimavennlig kraftproduksjon
- c. Enklere og rimeligere drift av kraftnettet.

2. Vest-Agder fylkeskommune mener at kommunene Kvinesdal og Flekkefjords uttalelser i de berørte sakene må tillegges betydelig vekt ved vurderingene om konsesjoner til de 10 småkraftverkene.

3. Vest-Agder fylkeskommune mener Gjemlestad småkraftverk i Kvinesdal kommune bør gis konsesjon, men at konsesjon gis på vilkår som sikrer at;

- a. bruken av badehølen i vassdraget blir forsøkt opprettholdt
- b. anleggssonen for nedgravd rørgate settes så smal som mulig, og det stilles krav om revegetering
- c. eksisterende sti opp til badeplassen, som i dag går i planlagt rørrase, må gjenopprettes etter endt anleggsvirksomhet.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS takker Vest-Agder fylkeskommune for positiv innstilling til Gjemlestad kraftverk. Ved en eventuell utbygging vil vi i størst mulig grad ta hensyn til og gjenopprette badekulpene og stien opp til denne etter en eventuell utbygging. I tillegg vil vi ha fokus på revegetering og gjennomføre en så skånsom utbygging som mulig vedrørende etablering av rørgaten i nedre del av prosjektet.

Dagfinn Haugland

Jeg viser til informasjonsmøte avholdt i mai på Kulturhuset i Kvinesdal og har i den forbindelse en del spørsmål og kommentarer jeg gjerne vil få svar på:

- Hvordan kan man si at landskapskarakteren ikke blir berørt når vannet blir ledet i tunell? Til opplysning kan det sies at det er flere brukere av strekkingen fra vår til høst. Det er flere badesteder og området er også mye brukt av elvepadlere.
- Ved Rafoss Kraftverk ble det pålegg om å bygge lakse/fisketrapp som en form for kompensasjon. Det å pålegge utbyggene ved Hamrebakkene Kraftverk og Gjemlestad kraftverk det samme pålegg vil bli å likebehandle begge elvene/dalførene. Da vil man kunne si at utbyggerne gav litt tilbake for de naturinngrep som de vil måtte foreta seg.
- Habitat og landskap er ikke bare for fugler, fisk og dyr, men også for meg og deg
- Jeg vil med dette fraråde at det blir gitt konsesjon for etablering av Gjemlestad Kraftverk uten at det foretas en bedre helhetsvurdering av eventuelle avbøtende tiltak.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS har følgende svar til Dagfinn Haugland sin uttalelse:

- Ved å legge rørgatene i tunnel i store deler av prosjektet, blir landskapet ikke berørt i så stor grad som ved nedgravd rørgate fra inntak til stasjon. Minstevannstørrelsen i kombinasjon med flomoverløp og restvannføring vil bidra til fortsatt liv i elven. Ved enhver utbygging vil landskap i ulik grad bli berørt, så også ved en utbygging av Gjemlestad kraftverk. Småkraft AS vil ha fokus på avbøtende tiltak og landskapspleie ved utbyggingen.
- På nedstrøms side av overløpet vil det steinsettes en fisketrapp slik at dammen ikke fungerer som vandringshinder for fisk. Til dette benyttes stedlige masser.
- Søknaden for Gjemlestad kraftverk følger gjeldende maler fra NVE. Det er under kap. 3.19 og 3.20 skissert en samlet vurdering av prosjektet og belastning av utbygningene i området.

Det er også under kap. 4 skissert avbøtende tiltak. Det er opp til NVE å vurdere konsesjonsspørsmålet i forhold til søknaden og i forhold til andre prosjekter i området, samt å sette vilkår i en eventuell konsesjon.

FNF Agder

Vi takker for muligheten til å gi innspill til konsesjonssøknaden og har følgende merknader:

Hensynet til nytteverdi i forhold til naturodeleggelser:

Vi mener at terskelen for konsesjon bør ligge høyt i disse tilfellene, da konsekvensene i mange tilfeller er uvisse og at naturverdiene i mange tilfeller er dårlig kartlagt.

Hensynet til ål:

Vi oppfordrer sterkt til at det blir krevd f.eks. coandainntak og andre skadehindrende tilpasninger i de tilfellene hvor man har ål der det planlegges småkraft.

Hensynet til sjøaure:

Flere av vassdragene som det søkes konsesjon for er viktige gyteområder for sjøaure.

Småkraft AS sine kommentarer:

Vi registrerer at FNF ikke har spesifikke merknader til Gjemlestad kraftverk.

Vi har ellers følgende kommentar til uttalelsen fra FNF Agder:

- Gjemlestad vil ved en utbygging på rundt 20 GWh, gi strøm til 1000 husstander. Dette mener vi gir en stor nytteverdi i forhold til forringelser av naturen. I tillegg har Småkraft AS fokus på avbøtende tiltak samt å gjennomføre en så skånsom utbygging som mulig. Småkraft har lang erfaring med revegetering og landskapspleie og vil påse at det også for Gjemlestad blir gjort på en god måte.
- Småkraft AS vil legge til rette for passeringsmuligheter for ål/fisk ved etablering av dammen, slik at denne ikke blir et vandringshinder. Når det gjelder valg av inntaksløsning, har Småkraft lagt opp til den løsningen som passer best i forhold til terreng, økonomi, størrelse og plassering. I utgangspunktet krever Coanda-inntak mer plass og er best egnet i prosjekter der en har mer areal til bruk i inntaksområdet, vanskelig adkomst og relativ liten slukeevne.

Kystverket Sørøst

Viser til overnevnte sak. Kystverket Sørøst har ingen merknader til saken.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS tar uttalelsen til etterretning

Direktoratet for mineralforvaltning:

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnyttelse av mineralske resurser, og har et særlig ansvar for at mineralressursene blir ivertatt i plansammenheng. Når det gjelder kraftutbyggingsprosjekter av mindre omfang erfarer vi at mineralske resurser sjelden eller aldri vies oppmerksomhet. Konsekvensen blir etter vår mening mangelfull saksutredning. Resultatet kan bli at samfunnet trekker konklusjoner på mangelfulle premisser.

Av de 10 søknadene om tillatelse til å bygge småkraftverk er det 2 tiltak som vi vurderer kan komme i konflikt med registrerte mineralressurser. Det er følgende tiltak:

Gjemlestad kraftverk: I konsesjonssøknaden står det under «massetak og deponi», at det største deponiet for tunnelmasse vil beslaglegge areal i tilknytning til eksisterende massetak. Ut i fra vedlagt kartmateriale registrerer vi at deponiet vil plasseres i et område med en pukkeforekomst som NGU har klassifisert som viktig. Konsesjonssøknaden har ikke nevnt virkningen av tiltaket for forekomsten og et eventuelt fremtidig uttak.

Vi ber om at mineralressurser blir et utredingstema og omtalt under punkt 3 i konsesjonssøknaden «Virkning for miljø, naturressurser og samfunn». Utredningen må synliggjøre i hvilken grad ressursen vil bli berørt av tiltaket. NGU sine databaser gir informasjon om lokalisering, kvaliteter og verddivurdering av mineralressursene i fylket.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS tar uttalelsen til etterretning. I den forbindelse har vi sjekket nærmere med lokale grunneiere vedr. grustaket og eventuelle fremtidige uttak. Småkraft AS får opplyst at *«Arefjell pukkeverk brukte aktuelt område for å knuse og lagre masser, men er avviklet for noen år siden. Se vedlagt vedtak fra Kvinesdal Kommune. Det er nå ingen andre enn grunneier som disponerer området, og det er ingen konkrete planer om å ta opp igjen noen drift der. Om det skulle være noen som er interessert i å utvikle ressursen videre, eller bruke masser som evt. deponeres ved kraftverksutbygging må de gjøre avtale med grunneier om dette, og søke om dette på nytt. Vi vil for øvrig tro at masser fra kraft-tunell vil være gode ressurser for et evt. nytt pukkeverk»*.

På bakgrunn av denne informasjonen og vedtak fra Kvinesdal kommune, kan ikke Småkraft AS se at deponering av massene i areal i tilknytning til eksisterende massetak vil gi negative konsekvenser.

Småkrafts konklusjon:

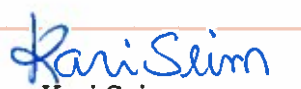
Vi mener at fordelene ved en utbygging av Gjemlestad kraftverk er større enn ulempene, og har tatt hovedpunktene fra høringsuttalelsene til følge i den planlagte utbyggingen.

Europa og Norge trenger mer fornybar energi! For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbygging.

Småkraft har etter 42 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde, revegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har fått byggeskikkpris på Oftedal i Sirdal kommune. Vi ber derfor NVE vektlegg de positive virkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen.

Vennlig hilsen

Martin Vangdal
Prosjektleder konsesjon

Kari Seim
Prosjektkoordinator

Vedlegg: Kvinesdal kommune – Arefjell Pukkeverk.

Kvinesdal kommune

Saksnr:	Utvalg:	Møtedato:
099-06	Formannskapet	06.09.06
065-06	Kommunestyret	20.09.06

Arkivkode: 34.2 611	Saksmappe: 06/00405 - 8	Løpenr.: 5604/06	Saksbeh.: Jostein Røyseland
------------------------	----------------------------	---------------------	--------------------------------

Arefjell Pukkverk

Resyme/problemanalyse/faktaopplysninger:

Pukkverket ved Arefjell ble startet i 1976, og det har siden den tid vært flere interessenter i området.

I 1997 inngikk Kvinesdal kommune leieavtale med Melvin Breimoen om rett til å ta ut masse i Arefjell. Avtalen omfatter ca. 22,5 da, og varer til og med 31.12.06. Det betales ikke årlig festeavgift for bruk av kommunens område, men leieavtalen fastslår at leietaker innen 6 mnd etter underskriving av avtalen skal sette opp og vedlikeholde et ca. 150 meter langt sikringsgjerde. Det er ikke satt grenser for hvor mye masse som kan tas ut. Leietaker har stilt en bankgaranti på kr. 50 000 som sikkerhet for opprydding.

Kommunens eiendom har veirett over Gnr. 87, bnr. 2, som eies av Magne Dugan. Det er på denne eiendommen de utsprengte massene knuses og lagres.

I forbindelse med salg av kommunale skogeiendommer ble dette området (som en del av gnr.88/12) tilbudt til naboer. Skogsteiegen, minus pukkverksområdet, ble solgt til Svein Arne Jerstad. Pukkverksområdet har nå bruksnummer 23.

Dan Dugan og Runar Haugen har i mail til kommunen datert 27.02.06 bedt om å få kjøpe hele eller deler av kommunens område som adkomst til sine boligtomter.

I møte 27.04.06 behandlet formannskapet en sak om veirett gjennom pukkverksområdet. I saksutredningen blir det påpekt at det ikke er mulig å kombinere drift av pukkverk med privattrafikk til to boliger. Videre var administrasjonen opptatt av at veien vil gå gjennom et rasutsatt område.

Formannskapet gjorde følgende vedtak (Fsak 054-06):

"Dersom det blir aktuelt å bygge de planlagte boligene, vil kommunen som grunneier ikke hindre ferdsel gjennom Arefjell Pukkverk på kommunens eiendom.

Kommunen påtar seg ikke ansvar for nødvendige sikringsarbeider på/ved veien, men avstår nødvendig grunn eller rett til veien."

I samme møte gjorde formannskapet og følgende vedtak:

"Rådmannen bes utrede videre drift/avslutning/opprydding ved kommunens eiendom ved Arefjell Pukkverk."

Etter dette ble det bestilt en risiko og sårbarhetsanalyse for boliger ved Arefjell Pukkverk. Analysen ble utført av Arentz & Kjellesvig og er datert 26.06.06. Analysen konkluderer med at

"området er lite egnet for aktivt pukkverk i nærheten av et boligområde. En bør velge boligområde eller pukkverk. Dersom pukkverket blir nedlagt og det blir anlagt et

boligområde i nærheten av det nedlagte pukkverk/steinbrudd, må det foretas en omfattende sikring av området og gjennomføres årlig kontroll av sikringstiltakene med ekstern kontroll."

I brev av 30.06.06 ber Melvin Breimoen om å få forlenget leieavtalen, eventuelt få kjøpt området. Han vil i høst sprengte ut ca 10 000 tonn stein, for lagring nede ved veien. Dette vil bli byggemeldt, og nabovarsel levert. Han ber om å bli informert om planer for boliger ved pukkverket, og mener det er umulig å kombinere boliger og pukkverksdrift.

I mail datert 03.08.06 bekrefter Runar Haugen at de fremdeles er interessert i veirett på kommunens område. Men dette betinger at de og får veirett over eiendommen til Magne Dugan, noe de ikke har fått.

15/8-06 ble det levert protestliste fra berørte naboer mot all videre drift av pukkverksdrift ved Arefjell. Til sammen har 48 skrevet under. I brev fra Ingrid Dugan datert 16/8-06 blir sikringsgjerdet og opprydding etterlyst, og det blir bl.a. stilt spørsmål om nabovarsel og kommunestyrets godkjenning av avtale. Videre blir det hevdet at steinsprut har gjort skade på både hus og skog. Det er og bygd 6 nye hus i Steindør og 1 i Dugan siden pukkverket ble startet.

Tidligere behandling:

Dokumenter i saken (uttrykt):

S	Arefjell Pukkverk	
I	Oppdragsbekreftelse/kontraktsspesifikasjon	Arentz & Kjellesvig AS
I	Risiko- og sårbarhetsanalyse for boliger ved Arefjell Pukkverk	Arentz & Kjellesvig AS
I	Steinbrudd i Arefjell - Orientering om videre drift	Melvin Breimoen
I	Protest mot videre drift av Arefjell pukkverk	Naboer
I	En orientering fra naboer ang. Arefjell Pukkverk	Ingrid Dugan
I	Orientering fra naboer ang arefjell pukkverk	Ingfrid Dugan
S	Arefjell Pukkverk	

Trykte vedlegg i saken:

Rådmannens vurdering:

Slik saken står nå foreligger det et politisk vedtak fra formannskapet om å gi veirett til nye boliger. Dette kan sannsynligvis ikke kombineres med fortsatt pukkverksdrift ved Arefjell. Samtidig er det kommet inn en søknad om å leie/kjøpe området for fortsatt pukkverksdrift.

Kvinesdal kommune må derfor først ta stilling til om vi ønsker fortsatt pukkverksdrift i området. Hvis svaret blir ja, betyr det at det ikke kan bygges boliger som omsøkt, selv om de finner annen akseptabel adkomst. Hvis konklusjonen blir at det ikke skal drives pukkverk videre, vil det fremdeles være et sikkerhetsproblem knyttet til etablering av nye boliger nær til pukkverksområdet.

Drift av pukkverk påfører ulemper for naboer i form av støy og støv. Dette er bakgrunn for at 48 naboer protesterer mot videre drift på Arefjell. Samtidig er det et moment at det allerede er et åpent pukkverk her. Hvis Arefjell blir nedlagt, er det sannsynlig at det vil bli åpent nytt pukkverk annet sted. Men i en stor kommune som vår burde det være mulig å finne en plassering som gir mindre sjenanse for naboer enn pukkverket ved Arefjell.

Sikkerheten rundt et pukkverk er et problem. Dette var bakgrunnen for at KK tok inn i leieavtalen at det skulle settes opp et 150 meter langt sperregjerde i 1997. Dette er enda ikke gjort og Kvinesdal kommune bør som grunneier ikke tillate videre virksomhet før dette er på plass. Når gjerdet er på plass kan ikke kommunen som grunneier nekte uttak av masse. En søknad om masseuttak må behandles etter plan og bygningslov på vanlig måte

Rådmannen er av den oppfatning at det ikke lenger bør drives pukkverk ved Arefjell. Dette av hensyn til ulemper knyttet til støv og støy, og fordi området blir vanskeligere å sikre, desto større bruddet blir. Området er kommunens eiendom, og det er ingen andre som har rettigheter til drift i området. Kommunen kan derfor gjøre et slikt vedtak, uten at andres interesser blir skadelidende. Ved eventuelt uttak av masse i høst, må dette gjøres slik at sikring kan gjøres på en best mulig måte.

Samtidig gjenstår problemet med sikkerhet i området. Ut fra resultatet av risiko- og sårbarhetsundersøkelsen bør det ikke tillates å nytte området til adkomst til nye planlagte boligene.

Området har nå stått usikret i 10 år. Det bør nå lages en plan for sikring av området, utover de 150 meter sikringsgjerde som er fastlagt i leiekontrakten. Sikkerheten er derfor nødt til å bli bedre enn nå ved gjennomføring av aktuelle sikringstiltak. Det vil uansett være en større sikkerhetsrisiko å ha et usikret pukkverk i drift, enn et sikret nedlagt pukkverk.

Rådmannen foreslår følgende

innstilling:

Pukkverksdriften på Arefjell avsluttes.

Området tillates ikke brukt som adkomst til nye boliger.

Rådmann utarbeider plan for nødvendig sikring av området utover pålagt sikringsgjerde

Behandling i Formannskapet - 06.09.2006:

Rådmannens forslag ble enstemmig innstilt.

Innstilling i Formannskapet - 06.09.2006:

Pukkverksdriften på Arefjell avsluttes.

Området tillates ikke brukt som adkomst til nye boliger.

Rådmann utarbeider plan for nødvendig sikring av området utover pålagt sikringsgjerde

Behandling i Kommunestyret - 20.09.2006:

Formannskapetets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret - 20.09.2006:

Pukkverksdriften på Arefjell avsluttes.

Området tillates ikke brukt som adkomst til nye boliger.

Rådmann utarbeider plan for nødvendig sikring av området utover pålagt sikringsgjerde